

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA I półrocze tematy 1 – 14; II półrocze tematy 15 - 28**

| Temat lekcji                      | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                            | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                         | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                          | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                  | Ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   | Uczeń potrafi:                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Dział 1. Mapa                     |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| 1. Geograficzny punkt widzenia    | <ul style="list-style-type: none"><li>• powiedzieć, czym jest geografia;</li><li>• powiedzieć, co to jest środowisko przyrodnicze i geograficzne;</li><li>• wymienić sfery ziemskie.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• powiedzieć czy jest geografia;</li><li>• definiować elementy środowiska przyrodniczego;</li><li>• podawać przykłady, podać źródła wiedzy geograficznej.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnić pojęcie geografia</li><li>• definiować pojęcia: geografia, środowisko przyrodnicze i geograficzne;</li><li>• wymienić elementy środowiska przyrodniczego.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnić pojęcie geografia;</li><li>• wybrać z podanych i przyporządkować elementy środowiska przyrodniczego.</li></ul>                                                     | <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnić pojęcie geografia;</li><li>• podać powiązania między elementami środowiska przyrodniczego i geograficznego.</li></ul>                                                                                                                          |
| 2. Orientacja na mapie i globusie | <ul style="list-style-type: none"><li>• wskazać na mapie półkule północną i południową, wschodnią i zachodnią;</li></ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>• wskazać na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe.</li></ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"><li>• zdefiniować pojęcia: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe.</li></ul>                                                              | <ul style="list-style-type: none"><li>• zdefiniować długość i szerokość geograficzną;</li><li>• opisać cechy południków i równoleżników;</li><li>• odczytać położenie punktów na mapie.</li></ul>                   | <ul style="list-style-type: none"><li>• odczytać położenie obszaru;</li><li>• opracować trasę podróży, uwzględniając współrzędne geograficzne.</li></ul>                                                                                                                                        |
| 3. Jak czytać mapę                | <ul style="list-style-type: none"><li>• powiedzieć, co to jest legenda mapy;</li><li>• wymienić elementy legendy na mapie.</li></ul>                                                           | <ul style="list-style-type: none"><li>• nazwać elementy mapy;</li><li>• wskazać i nazwać umieszczone na mapie znaki z legendy;</li><li>• wymienić elementy krajobrazu.</li></ul>                          | <ul style="list-style-type: none"><li>• zastosować legendę mapy do odczytywania informacji;</li><li>• wyjaśnić, do czego służy skala mapy;</li><li>• rozpoznać na mapie składniki krajobrazu Polski.</li></ul>       | <ul style="list-style-type: none"><li>• korzystając ze skali mapy, obliczyć odległości między wybranymi obiektami;</li><li>• korzystając ze znaków umownych, odczytać informację z mapy fizycznej Polski.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• scharakteryzować dany obszar, wykorzystując użyte w legendzie znaki umowne;</li><li>• wykonać pomiary na mapie i przeliczyć je, wykorzystując skalę;</li><li>• korzystając ze znaków umownych, odczytać informację z map tematycznych Polski.</li></ul> |
| 4. Moja okolica na mapie          | <ul style="list-style-type: none"><li>• powiedzieć, czym jest wysokość względna i bezwzględna;</li><li>• wskazać na mapie poziomice;</li><li>• nazwać główne kierunki geograficzne.</li></ul>  | <ul style="list-style-type: none"><li>• obliczyć wysokość względną z podanych informacji;</li><li>• odczytać wartości poziomice;</li><li>• wskazać na mapie główne kierunki geograficzne.</li></ul>       | <ul style="list-style-type: none"><li>• wskazać na podstawie rysunku poziomicowego mapy okolic szkoły konkretne formy terenu;</li><li>• odczytać wysokość bezwzględną z rysunku poziomicowego;</li></ul>             | <ul style="list-style-type: none"><li>• odczytać wysokość bezwzględną z rysunku poziomicowego i obliczyć wysokość względną w zniesienia;</li></ul>                                                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• omówić ukształtowanie powierzchni na podstawie rysunku poziomicowego;</li><li>• porównać elementy przedstawione na mapie</li></ul>                                                                                                                      |

**AUTORZY:** Agnieszka Lechowicz, Maciej Lechowicz, Piotr Stankiewicz, Arkadiusz Głowacz

| Temat lekcji                                | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                  | Ocena dostateczna                                                                                                                                                           | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                 | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                               | Ocena celująca                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             | Uczeń potrafi:                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                          |
|                                             |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"><li>• zorientować mapę okolic szkoły;</li><li>• wskazać w terenie główne kierunki geograficzne na podstawie mapy.</li></ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"><li>• określić, na podstawie rysunku poziomicowego stromiznę stoku.</li></ul>                                                                                                                  | z elementami zaobserwowanymi w terenie.                                                                                                                                                                                                  |
| 5. Odkrywanie mapy świata                   | <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienić kontynenty i oceany świata;</li><li>• wymienić, jakie mogą być na Ziemi formy ukształtowania powierzchni;</li><li>• wymienić nazwiska wielkich odkrywców.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• wskazać na mapie kontynenty i oceany świata;</li><li>• swoimi słowami określić, czym są formy ukształtowania powierzchni.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• omówić położenie kontynentów i oceanów na mapie i względem siebie;</li><li>• wskazać na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni.</li></ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>• wskazać na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni na poszczególnych kontynentach;</li><li>• określić trasy pierwszych wypraw geograficznych.</li></ul>                           | <ul style="list-style-type: none"><li>• wskazać i nazwać wielkie krainy geograficzne dla poszczególnych kontynentów;</li><li>• wskazać granice między kontynentami;</li><li>• porównać ukształtowanie kontynentów między sobą.</li></ul> |
| 6. Podsumowanie działu                      |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                          |
| Dział 2. Krajobrazy Polski                  |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                          |
| 7. Krajobrazy Polski                        | <ul style="list-style-type: none"><li>• nazwać pasy rzeźby w Polsce;</li><li>• określić elementy środowiska wchodzące w skład krajobrazu.</li></ul>                                                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• nazwać pasy rzeźby w Polsce i wskazać je na mapie;</li><li>• określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby.</li></ul>     | <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawić główne cechy krajobrazów Polski;</li><li>• określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby;</li><li>• nazwać przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawić główne cechy krajobrazów Polski;</li><li>• wykazać ich zróżnicowanie;</li><li>• nazwać i wskazać na mapie przykładowe krainy wchodzące w skład danego pasa rzeźby.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• scharakteryzować rzeźbę poszczególnych pasów rzeźby w Polsce, wskazać różnice i podobieństwa, porównać je pod względem zróżnicowanie krajobrazu</li></ul>                                        |
| 8. Od krajobrazu pierwotnego do kulturowego | <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienić typy krajobrazów.</li></ul>                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"><li>• nazwać i omówić typy krajobrazów.</li></ul>                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"><li>• wskazać pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazach powstałe w wyniku działalności człowieka.</li></ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"><li>• omówić na przykładach wpływ gospodarki człowieka na zmiany w krajobrazie.</li></ul>                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"><li>• ocenić wpływ poszczególnych działań gospodarki na środowisko;</li><li>• wskazać możliwe zmiany mające na celu poprawę warunków środowiska.</li></ul>                                             |
| 9. Tatry                                    |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                          |

**AUTORZY:** Agnieszka Lechowicz, Maciej Lechowicz, Piotr Stankiewicz, Arkadiusz Głowacz

| Temat lekcji                                                                                                                                   | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                    | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                | Uczeń potrafi:                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>10. Wyżyna Krakowsko-Częstochowska</b><br><b>11. Nizina Mazowiecka</b><br><b>12. Pojezierze Mazurskie</b><br><b>13. Wybrzeże Słowińskie</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać krainy geograficzne na mapie;</li> <li>nazwać główne elementy środowiska geograficznego występujące w regionie;</li> <li>nazwać grupy etniczne występujące w danym regionie.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać i omówić położenie na mapie;</li> <li>wymienić cechy charakterystyczne środowiska geograficznego występujące w krajobrazie regionu;</li> <li>wymienić najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznać krajobrazy krain w opisach;</li> <li>przedstawić podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach;</li> <li>opisać zajęcia, tradycje rodzinne i zwyczaje mieszkańców krainy geograficznej;</li> <li>wymienić najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazać je na mapie.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznać krajobrazy krain w opisach oraz na filmach i ilustracjach;</li> <li>przedstawić podstawowe zależności między składnikami krajobrazów w regionach;</li> <li>opisać zajęcia, tradycje rodzinne i zwyczaje mieszkańców krainy geograficznej;</li> <li>opisać najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu oraz wskazać je na mapie.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>porównać cechy krajobrazu i elementy krajobrazu krain geograficznych;</li> <li>wykazać specyfikę regionu na podstawie map, zdjęć, filmów geograficznych;</li> <li>opisać najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Polski oraz wskazać je na mapie.</li> </ul> |
| <b>14. Krajobraz miejsko-przemysłowy Wyżyny Śląskiej</b>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>wymienić cechy miast przemysłowych;</li> <li>podać nazwy głównych miast Wyżyny Śląskiej.</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>podać nazwy kilku miast wchodzących w skład konurbacji Górnego Śląska i wskazać je na mapie.</li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>wskazać główne surowce mineralne wydobywane w rejonie Górnego Śląska;</li> <li>nazwać cechy środowiska miast przemysłowych.</li> </ul>                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>omówić przyczyny rozwoju konurbacji Górnego Śląska;</li> <li>wskazać przyczyny i skutki koncentracji przemysłu na Górnym Śląsku.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>ocenić jakość działań człowieka i ich wpływ na środowisko w rejonie Górnego Śląska.</li> </ul>                                                                                                                                                        |
| <b>16. Wyżyna Lubelska – zagłębienie rolnicze</b>                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>określić położenie Wyżyny Lubelskiej;</li> <li>wymienić produkty rolne charakterystyczne dla regionu.</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>wskazać cechy charakterystyczne krajobrazu Wyżyny Lubelskiej.</li> </ul>                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>omówić znaczenie warunków naturalnych dla rozwoju rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>omówić znaczenie gospodarcze Wyżyny Lubelskiej - rolnicze, przemysłowe i społeczne.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>porównać region Wyżyny Lubelskiej z innymi regionami rolniczymi w Polsce.</li> </ul>                                                                                                                                                                  |
| <b>15. Warszawa – krajobraz wielkiego miasta</b>                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>określić położenie Warszawy.</li> </ul>                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>wymienić cechy zabudowy wielkiego miasta.</li> </ul>                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>wskazać czynniki rozwoju stolicy</li> <li>określić różnorodność funkcji Warszawy.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>porównać krajobraz Warszawy i innych miast Polski.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>jak w tematach 9–13;</li> <li>porównać krajobraz Warszawy i innych stolic europejskich.</li> </ul>                                                                                                                                                                                  |

**AUTORZY:** Agnieszka Lechowicz, Maciej Lechowicz, Piotr Stankiewicz, Arkadiusz Głowacz

| Temat lekcji                                       | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                        | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                      | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                         | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                          | Ocena celująca                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                    | Uczeń potrafi:                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                      |
| 17. Krajobraz najbliższej okolicy                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• nazwać cechy krajobrazu najbliższej okolicy;</li><li>• wymienić elementy zagospodarowania antropogenicznego.</li></ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienić i określić położenie elementów krajobrazu najbliższej okolicy;</li><li>• wskazać przykłady elementów najbliższej okolicy i rodzimych.</li></ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>• ocenić krajobraz najbliższej okolicy pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki;</li><li>• wskazać w terenie obiekty antropogeniczne i naturalne;</li><li>• wskazać obiekty istotne z punktu widzenia dziedzictwa kulturowego.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• wskazać przykłady pozytywnej i negatywnej ingerencji człowieka w środowisko najbliższej okolicy.</li></ul>                          | <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawić propozycje zmian mających na celu poprawę zagospodarowania najbliższej okolicy z uwzględnieniem dbałości o stan środowiska, ład i estetykę krajobrazu.</li></ul> |
| 18. Podsumowania działu                            |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                      |
| Dział 3. Krajobrazy świata                         |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                      |
| 19. Strefowość i piętrowość krajobrazów na świecie | <ul style="list-style-type: none"><li>• na podstawie mapy stref klimatycznych opisać położenie poszczególnych stref na Ziemi.</li></ul>                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnić układ przestrzenny poszczególnych stref klimatyczno-krajobrazowych na świecie;</li><li>• przyporządkować ilustrację każdej ze stref do jej położenia na mapie świata.</li></ul>                       | <ul style="list-style-type: none"><li>• wskazać analogię pomiędzy zróżnicowaniem klimatycznym w układzie strefowym, (w zależności od szerokości geograficznej) i piętrowym (w zależności od wysokości bezwzględnej).</li></ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnić związek pomiędzy występowaniem stref oświetlenia Ziemi a zróżnicowaniem krajobrazowym świata.</li></ul>                    | <ul style="list-style-type: none"><li>• wykazać i wyjaśnić związek pomiędzy warunkami klimatycznymi a cechami poszczególnych krajobrazów.</li></ul>                                                                  |
| 20. Wilgotny las równikowy                         | <ul style="list-style-type: none"><li>• wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania wilgotnych lasów równikowych;</li><li>• odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimacie równikowym wybitnie wilgotnym.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg klimatu równikowego wybitnie wilgotnego;</li><li>• podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w tym klimacie.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• omówić wyjątkowość ekosystemów wilgotnego lasu równikowego;</li><li>• podać przykłady przystosowań organizmów do życia w lesie równikowym.</li></ul>                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnić związek pomiędzy warunkami klimatyczno-krajobrazowymi a sposobami życia i zarobkowania ludzi w lesie równikowym.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem klimatu równikowego wybitnie wilgotnego a zasięgiem lasów deszczowych.</li></ul>                                                     |

**AUTORZY:** Agnieszka Lechowicz, Maciej Lechowicz, Piotr Stankiewicz, Arkadiusz Głowacz

| Temat lekcji                                  | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                         | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                   | Ocena celująca                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               | Uczeń potrafi:                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                         |
| <b>21. Krajobraz lasu strefy umiarkowanej</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania lasów strefy umiarkowanej;</li> <li>odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimatach umiarkowanych.</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg strefy klimatów umiarkowanych;</li> <li>podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w tym klimacie.</li> </ul>                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>porównać warunki klimatyczne, krajobrazowe i siedliskowe lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej;</li> <li>rozpoznać, nazwać i porównać piętra lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej.</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykazać i uzasadnić wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka w wilgotnych lasach równikowych i lasach strefy umiarkowanej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>identyfikować współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów.</li> </ul>                                                             |
| <b>22. Sawanny i stepy</b>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania sawann i stepów;</li> <li>odczytać z klimatogramów wartości temperatur powietrza i opadów na sawannach i stepach.</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg klimatu podrównikowego i umiarkowanego ciepłego kontynentalnego;</li> <li>podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w każdym z tych klimatów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić przyczyny występowania krajobrazów sawann i stepów na świecie;</li> <li>rozpoznać krajobrazy sawanny i stepu na fotografiach.</li> </ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykazać i uzasadnić wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka na sawannach i stepach.</li> </ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>prezentować niektóre przykłady budownictwa, sposobów gospodarowania, głównych zajęć mieszkańców sawann i stepów.</li> </ul>                      |
| <b>23. Pustynie gorące i lodowe</b>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania gorących i lodowych pustyń;</li> <li>odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimatach zwrotnikowym suchym i polarnym.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy i zasięg klimatów zwrotnikowego suchego i polarnego;</li> <li>podać przykłady roślin i zwierząt żyjących w każdym z tych klimatów.</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>na podstawie materiałów porównać warunki klimatyczne i krajobrazowe pustyń suchych i gorących;</li> <li>rozpoznać i omówić przykładowe gatunki zwierząt i roślin występujących na pustyniach gorących i lodowych.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wykazać i uzasadnić wpływ warunków klimatycznych i krajobrazowych na życie człowieka na pustyniach lodowych i gorących.</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>identyfikować współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów;</li> <li>ocenić możliwości poprawy warunków życia ludności.</li> </ul> |

**AUTORZY:** Agnieszka Lechowicz, Maciej Lechowicz, Piotr Stankiewicz, Arkadiusz Głowacz

| Temat lekcji                                | Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                            | Ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                            | Ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                               | Ocena celująca                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             | Uczeń potrafi:                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                             |
| <b>24. Krajobraz śródziemnomorski</b>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania krajobrazu śródziemnomorskiego;</li> <li>odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów.</li> </ul>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>omówić na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy klimatu śródziemnomorskiego;</li> <li>wymienić typowe gatunki roślin i zwierząt.</li> </ul>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznać i scharakteryzować wybrane gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla krajobrazu śródziemnomorskiego;</li> <li>omówić związek pomiędzy warunkami klimatycznymi a rozwojem rolnictwa i turystyki strefy śródziemnomorskiej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>porównać krajobraz śródziemnomorski z innymi poznanymi krajobrazami, wyjaśnić różnice;</li> <li>rozpoznać krajobraz śródziemnomorski na podstawie opisów, filmów i ilustracji.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem strefy śródziemnomorskiej, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazu.</li> </ul> |
| <b>25. Tajga</b>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać na mapie fizycznej świata obszary występowania tajgi;</li> <li>odczytać z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów.</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>porównać wykres temperatury i opadów Kuopio i Warszawy, wyjaśnić różnice;</li> <li>wymienić typowe dla tajgi gatunki roślin i zwierząt.</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>omówić wpływ wieloletniej zmarzliny na budownictwo;</li> <li>rozpoznać i scharakteryzować wybrane gatunki roślin i zwierząt tajgi.</li> </ul>                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>porównać gospodarkę leśną w lasach borealnych Kanady i Rosji;</li> <li>rozpoznać krajobraz tajgi na podstawie opisów, filmów i ilustracji.</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem tajgi, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazu.</li> </ul>                     |
| <b>26. Tundra</b>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazać podstawowe różnice między tajgą a tundrą;</li> <li>zlokalizować na mapie świata obszary występowania tundry;</li> <li>odczytać dane z klimatogramu.</li> </ul>                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>omówić na podstawie wykresów i map klimatycznych cechy klimatu tundry;</li> <li>podaje przykłady gatunków roślin i zwierząt.</li> </ul>                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>omówić związek między warunkami klimatycznymi a rozwojem flory i fauny tundry;</li> <li>omówić warunki życia ludzi w tundrze oraz ich główne zajęcia.</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznać krajobraz tundry na podstawie opisów, filmów i ilustracji;</li> <li>ocenić możliwości poprawy warunków życia ludności zamieszkującej tundrę.</li> </ul>                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić zależności pomiędzy położeniem tundry, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazu.</li> </ul>                    |
| <b>27. Krajobraz wysokogórski Himalajów</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>odszukać na mapie fizycznej Azji Himalaje, Wyżynę Tybetańską oraz rzeki: Indus, Brahmaputra i Ganges;</li> <li>wskazać, jak zmienia się klimat i krajobraz wraz ze wzrostem wysokości n.p.m.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić, skąd bierze się piętrowość klimatyczno-roślinna w Himalajach;</li> <li>podać przykłady gatunków roślin występujących w różnych piętrach klimatycznych Himalajów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznać i scharakteryzować wybrane gatunki roślin i zwierząt żyjące w Himalajach;</li> <li>podać przykłady działalności człowieka w Himalajach.</li> </ul>                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozpoznać krajobraz wysokogórski Himalajów na podstawie opisów, filmów i ilustracji;</li> <li>ocenić warunki do życia i działalności gospodarczej człowieka w Himalajach.</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>omówić na wybranych przykładach zależności pomiędzy wysokością nad poziomem morza a klimatem i roślinnością.</li> </ul>              |
| <b>28. Podsumowanie działu</b>              |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                             |

**AUTORZY:** Agnieszka Lechowicz, Maciej Lechowicz, Piotr Stankiewicz, Arkadiusz Głowacz